

Geachte mevrouw Hamer, beste Mariëtte,

Namens de Nederlandse land- en tuinbouwsector bieden LTO Nederland, FrieslandCampina, Royal Cosun, Coöperatie Koninklijke Agrifirm U.A. en Vion Food hun suggesties aan voor het regeerakkoord 2021-2025. Onze wereldwijd erkende topsector kent circa 53.000 boeren en tuinders die met alle betrokken ketens en toeleveranciers ruim 6,5% van het BBP levert. Met 54% van het ruimtelijke areaal zijn we een belangrijke factor op het platteland en vertegenwoordigen we een groot immaterieel belang.

Veel economische sectoren zijn net als de land- en tuinbouw in transitie. Onze gezamenlijke inzet is erop gericht om op gestelde doelen stevige resultaten te bereiken en daarmee onze bijdrage aan een gezonde leefomgeving te vergroten. De sleutel tot succes is het sturen op heldere, éénduidige doelen en zorgdragen dat deze in het economische verkeer worden verdisconteerd. Met een betere prijs en verdienvermogen worden opgaven pas financieel aantrekkelijk. Dat vraagt om een krachtige en eensgezinde aanpak van boer tot bord. Alle partijen, publiek en privaat, hebben daarin een belangrijke rol te spelen. Alleen dan is duurzaamheid een kans en geen bedreiging.

De Europese en internationale context mag daarbij niet uit het oog worden verloren. We moeten voorbij onze 'postzegel' kijken. Nederland verdient haar geld buiten de landsgrenzen, zeker ook in de land- en tuinbouw. Zo groeit de komende jaren de wereldbevolking verder door en neemt de vraag naar hoogwaardig vers voedsel en groen toe. Zelfs in coronajaar 2020 werd voor 94,5 miljard euro geëxporteerd, waarvan meer dan driekwart binnen de Europese ruimte bleef.

Als partijen hanteren we vier uitnodigende uitgangspunten die van strategisch belang zijn voor de sector in de komende jaren:

- ✓ Het belang van gezond vers voedsel op nationaal, Europees en internationaal niveau;
- ✓ De grote strategische waarde van voedselproductie voor de komende decennia;
- ✓ Het reduceren van impact met het oog op natuur en klimaat en bijdragen aan duurzaamheid;
- ✓ De grote immateriële waarde die onze sector vervult voor de structuur van het platteland.

Vanuit deze uitgangspunten bieden we een overzicht aan van de belangrijke vraagstukken in de land- en tuinbouw in vijf domeinen: (1) Ruimte, (2) Duurzaamheid, (3) Gezonde landbouw, voedsel en mensen, (4) Arbeid & Innovatie en (5) Verdienvermogen.

In de bijlage formuleren we in enkele zinnen dertig oplossingsrichtingen. Uiteraard gaat achter deze korte duiding een wereld aan verdiepte kennis en inzet schuil, die we graag gericht delen.

1. Kies voor een Ruimtelijke LandbouwImpuls

Het landelijk gebied is van groot belang voor een omvangrijk deel van de Nederlandse bevolking. Boeren en tuinders zijn in het landelijk gebied een belangrijke en vaak cultuur bepalende speler. Een scheiding van natuurlijke en agrarische functies in het landelijk gebied zien organisaties niet zitten. Boeren en tuinders zijn uitstekend toegerust om zowel primaire productie als leefbaarheid, natuur, omgeving en biodiversiteit te realiseren. Wel vraagt de draagkracht van het landelijk gebied om een structuurverbetering. Dat noemen we een Ruimtelijke LandbouwImpuls, een gebiedsgerichte 'opknopbeurt'. Geen grootschalig omploegen maar met moderne technologie kleine en grotere verbeteringen aanbrengen op het gebied van verkaveling, waterhuishouding en infrastructuur. Dat levert een bijdrage aan een beter verdienvermogen voor boeren en tuinders alsook aan natuur, biodiversiteit en maatschappelijke plattelandsdoelen. Deze impuls vergt een stevige investering die partijen op basis van historische trajecten inschatten op circa 2 miljard euro.

2. Zie voedsel als hoeksteen van preventiebeleid

Consumptie van verse en gezonde Nederlandse voedingsmiddelen dient de hoeksteen van preventiebeleid van welvaartsziekten zoals obesitas en diabetes te zijn. Het is van belang dat deze boodschap door zowel overheid als bedrijfsleven eenduidig wordt gecommuniceerd. Meer synergie tussen het beleid van het Ministerie van VWS en het Ministerie van LNV is daarbij nodig. Het bedrijfsleven zet de komende jaren sterk

in op eenduidige registratie en identificatie van producten, productlocaties en hulpstoffen die worden gebruikt in landbouwketens. Dat is van groot belang voor zowel voedselveiligheid, gezondheid en duurzaamheid. Via de Agri-autoriteit dienen private initiatieven te worden omgezet in Nederlandse en bij voorkeur Europese standaarden die ook door de overheid worden toegepast.

3. Kom tot een Agri-autoriteit

De toekomst van de sector dient te zijn gebouwd op twee fundamenten. Op de eerste plaats draagvlak, waardering en trots vanwege haar maatschappelijke inbedding. Op de tweede plaats een duurzaam wenkend financieel-economisch verdienvermogen.

Een krachtige publiek-private samenwerking is daarbij cruciaal. Deze aanpak heeft de land- en tuinbouwsector altijd gekenmerkt en versterkt. Partijen pleiten er nadrukkelijk voor om deze vorm van samenwerking via een Agri-autoriteit te versterken. Dat is een platform waarin op basis van gelijkwaardigheid publiek-private samenwerking wordt aangegaan. Het is nadrukkelijk geen gremium om 'draagvlak' bij de sector op te halen maar juist om op basis van zeggenschap en eigenaarschap tot een gedeelde verantwoordelijkheid te komen. Willen we uit de tegenstelling 'overheid' versus 'sector' komen dan is dergelijk initiatief onmisbaar. Bovendien biedt het tegenwicht aan de neiging tot rigide tekentafeloplossingen of nieuw beleid dat volstrekt niet aansluit bij de realiteit van voedselketens.

4. Werk met meetbare doelparameters op bedrijfsniveau

Middelvoorschriften en doelen gebaseerd op algemene sectorgetallen of parameters buiten het bedrijf zorgen voor veel weerstand. Het is daarom van groot belang dat de komende jaren wordt ingezet op het ontwikkelen van meetbare doelparameters voor individuele bedrijven en/of percelen. Vervolgens dient te worden gekozen voor een uniforme monitoring op bedrijfsniveau. Prioriteit ligt daarbij op sensor- en datasystemen voor emissies op stalniveau, de transitie naar groene circulaire meststoffen en uniforme parameters voor emissies buiten het perceel en biodiversiteit in het perceel. De eerder genoemde Agri-autoriteit is bij uitstek geschikt om op dit belangrijke thema in een publiek-private samenwerking stappen te zetten.

5. Kies voor een risicofonds en fiscale reserves

Transities gaan gepaard met risico's voor de individuele boer en teler. Een risicofonds, dat de kosten op zich neemt als een voorgenomen (maatschappelijk gewenste) transitie anders uitpakt dan in het oorspronkelijke businessmodel opgenomen, is cruciaal om meer ondernemers de kans te geven een gewenste omschakeling te maken. Partijen pleiten eveneens voor het invoeren van een fiscale klimaatreserve voor de agrarische sector om inkomensgevolgen van klimaat- en marktverstoringen op te vangen met winst uit betere tijden. Deze reserve dient fiscaal gunstig te worden behandeld.

6. Ga voor een CO2-taks op Europees niveau

Nederlandse boeren en tuinders voldoen in belangrijke mate aan tal van duurzaamheidseisen. Een eventuele CO2-taks op Europees niveau en toegepast op alle voedingsmiddelen waar ook geproduceerd zal innovatie aanjagen en zal gelet op onze duurzaamheidsprestaties in het voordeel van de Nederlandse agrarische sector kunnen werken. Dit streven sluit bovendien aan bij de Green Deal.

Een wenkend perspectief

Onze voorstellen zetten in op een sector die er mag zijn. Financieel en qua beeldvorming, zowel regionaal, nationaal, Europees als internationaal. Het is een sector die haar plek heeft binnen onze samenleving, met aandacht voor gezond voedsel, een gezonde leefomgeving en gezonde mensen. Dat kan alleen wanneer beleid samen met de sector wordt gemaakt. Wanneer de blijvers in de sector het initiatief nemen. Onze voorstellen doen daarvoor een belangrijke bijdragen, die we graag nader toelichten en uitdiepen.

Sjaak van der Tak
LTO Nederland

Frans Keurentjes
Friesland Campina

Dirk de Lugt
Royal Cosun

Arian Kamp
Coöperatie Koninklijke Agrifirm U.A.

Ronald Lotgerink
Vion Food